

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI YA 12

TSHIVENDĀ LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LARA 2020

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara 2½

Bammbiri ili li na masiatari a 6.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heḽi bammbiri ḽi na KHETHEKANYO THARU:

KHETHEKANYO YA A: Maanea (50)
KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa Zwilapfu zwa Vhudavhidzani (30)
KHETHEKANYO YA C: Zwibveledzwa Zwipfufhi zwa Vhudavhidzani/
zwa Tsumbedzi/zwa Mafhungo (20)
2. Fhindulani mbudziso NTHIHI u bva kha khethekanyo INWE na INWE.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa ngalwo.
4. Thomani khethekanyo INWE na INWE kha siatari LISWA.
5. Ni fanela u pulana (tsumbo: mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii na zwiḽiwe), u vhalulula na u sedzulusa mushumo waḽu. Pulane yaḽu i tea u RANGELA maanea.
6. U pulana hoṽhe hu tea u sumbedzwa nga u ralo. Ni eletshedzwa u thutha pulane yoṽhe nga u tala mutalo u buḽekanyaho khayoy.
7. Ni eletshedzwa lwa tshoṽhe uri ni shumise ndangatshifhinga iyi yo anganywaho:

KHETHEKANYO YA A: Henefha kha minetse ya 80
KHETHEKANYO YA B: Henefha kha minetse ya 40
KHETHEKANYO YA C: Henefha kha minetse ya 30
8. Nomborani phindulo dzaḽu sa zwe ṽhoho dza nomboriswa zwone kha bammbiri ḽa mbudziso.
9. Neani phindulo INWE na INWE ṽhoho yo teaho.
10. Musi ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi, maipfi a re kha ṽhoho ye na nanga ha tei u katelwa kha itsho tshivhalo.
11. Nwalani nga vhudele nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 250 u ya kha 300.

- 1.1 Iḽo ḽo vha ḽuvha ḽa madakalo vhutshiloni hanga. [50]
- 1.2 Hezwi zwi nṅea mutakalo wa mbilu yanga. [50]
- 1.3 Bugu ye nda i vhala ya shandula kuhumbulele kwanga. [50]
- 1.4 Vhana vha tea u gudiswa u vha na vhuḽifhinduleli nga ha tsireledzo yavho. Haseledzani. [50]
- 1.5 Vhumatshelo ha Afrika Tshipembe vhu zwanḽani zwa vhaswa. Ṽaṽani ni tshi tenda kana ni tshi hanedza. [50]
- 1.6 Ṽalelani zwifanyiso zwi tevhelaho nga vhuronwane uri ni ḽo kona u ṅwala maanea ane a anana nazwo. Nangani tshithihi ni ṅwale ngatsho maanea aṅu. Maanea aṅu ni a ṅee ṽhoho yo teaho:

1.6.1

[Tshi bva kha inthanethe]

[50]

1.6.2

[www.black and white images]

[50]

1.6.3

[www.black and white images]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A:

50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO 2**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha n̄a dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 120 u ya kha 150.

2.1 VHURIFHI HA TSHIOFISI (KHUMBELO)

Inwi ni muṅwaleli wa dzangano la Putalushaka line la thogomela vhashai. Hu na thahelero ya zwiliwa kha minwe mirado i kwameaho.

Nwalelani vhurifhi mavhengele a re tsini na heneho ni tshi humbela thuso ya zwiliwa.

[30]**2.2 NGANEAVHUTSHILO YA MUFU**

No siiwa nga muṅwe wa shaka la tsinisa na inwi. Zwo bvelela ni songo lavhelela. Vha muta vho ni humbela u vhalala nganeavhutshilo ya mufu nga divha la mbulungo.

Inwi nwalani nganeavhutshilo iyo.

[30]**2.3 MUVHIGO**

Inwi ni tou vha khali yo bikaho kha khombo ya bisi yo bvelelaho tsini na muḍi wa hanu. Mapholisa vha ndangavhuendi vho ni humbela u n̄wala muvhigo nga ha iyo khombo uri vha kone u divha tshivhangi tshayo.

Nwalani muvhigo une na do u nekeda vha ndangavhuendi.

[30]**2.4 MUFHINDULANO**

Ni dzulela u ditongisa na u dihudza nga vhengele la tsini na hune na dzula hone. Ilo divha no tangana na zwo ni mangadzaho. No renga zwiliwa lune u tou vula fhedzi na wana zwo tshinyala.

Nwalani mufhindulano we na do u fara na minidzhere wa ilo vhengele musi ni tshi humisa zwiliwa izwo.

[30]**THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 30**

**KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI/
ZWA TSUMBEDZI/ZWA MAFHUNGO****MBUDZISO 3**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaḅu vhu tea u vha maipfi a u bva kha 80 u ya kha 100.

3.1 FULAYASI

Ni muḅwaleli wa khoro ya musanda wa haḅu. No wana vhurifhi vhune ha khou ramba vhaswa vhoṭhe vha sa shumi vhukati ha vhege.

ḅwalani fulayasi dzine na ḁo ḅea vhaswa vhane na ḁo ṭangana navho. [20]

3.2 DAYARI

No dzhenelela khetho dza mudzulatshidulo wa komiti ya tsireledzo kha tshitiriki tsha haḅu lwa u tou thoma vhtushiloni haḅu.

ḅwalani dayari ya maḁuvha mavhili a musi ni sa athu u dzhenelela na musi no no khethiwa. [20]

3.3 NDAELA

Inwi nga dziholodei ni anzela u thusa laiburari ya muvhunduni wa haḅu. Mukhantseḅara o ni nanga u ya u pfumbudzwa nga ha kushumisele kwa laiburari kha tshitiriki.

ḅwalani ndaela dzi no ḁo tevhelwa musi hu tshi shumiswa laiburari iyo hu ḅdila ya u ṭḁou vhuisa tshirunzi tshayo. [20]

ṭHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 20
MARAGAGUṬE: 100